

Casus Wetenschappelijke Integriteit

2024

Onzorgvuldige beweringen in persbericht – ongegrond

Vrije Universiteit

1. Onderwerp van de klacht

Kort samengevat stelt klager dat beklaagde op basis van onvolledige of onjuiste gegevens en zonder wederhoor in interviews en in een persbericht zaken heeft gesteld die niet kloppen.

2. Advies van de Commissie Wetenschappelijke Integriteit aan het College van Bestuur

[1.Procedure en 2. Kader]

3. Feiten

Beklaagde publiceerde op [...] een blog waarin hij stelde [een tool] te hebben gemaakt, [om bepaalde uitingen in het publieke domein in een bepaald opzicht te analyseren]. Hij besloot om vervolgens via [de tool] data te verzamelen [...].

Op [...] publiceerde de VU een nieuwsbericht [naar aanleiding van het onderzoek van beklaagde].

Op 5 maart 2024 stuurde klager beklaagde een mail, waarin hij refereerde aan een artikel dat op [datum] verscheen in [medium], met als titel [...]. Het ging beklaagde in het bijzonder om [een bepaalde uiting die door beklaagde was geanalyseerd]. Volgens beklaagde [leverde zijn analyse een conclusie op, die klager bestrijdt]. Klager wilde weten waarom [bepaalde informatie niet in de analyse was betrokken].

Op 8 maart 2024 reageerde beklaagde op de mail. Hij gaf aan dat [dit in één geval een vergissing was en lichtte in andere gevallen toe waarom de informatie niet in de analyse was betrokken].

Op [...] publiceerde beklaagde een vervolg op de blog van [...]. In [deze blog] besteedt hij aandacht aan [een bepaalde uiting en past hierop zijn analyse toe].

Op 18 maart 2024 stuurde klager een reactie op beklagdes antwoord. Hij stelde zijn argumentatie [voor de keuzes die bij zijn analyses zijn gemaakt] discutabel te vinden. Verder vroeg hij zich af waarom [het eerdere bericht] nog niet was aangepast, ondanks een eerdere toezegging. Verder wilde hij weten waarom [de eerder genoemde informatie niet in de analyse was betrokken] en of het ontbreken van deze [informatie] het enige hiaat in het onderzoek was. Ook had klager [kennisgenomen van] een gesprek met beklaagde, waarin beklaagde volgens klager [een analyse had gegeven die feitelijk onjuist was]. Klager

stelde van een onderzoeker aan de VU meer nauwkeurigheid te mogen verwachten en hoopte dat beklaagde bij volgende onderzoeken en mediaoptredens zijn huiswerk beter op orde zou hebben.

Omdat deze mail niet werd beantwoord, diende klager vervolgens op 2 mei 2024 een klacht in bij het College van Bestuur van de VU.

4. Beoordeling van de klacht

4.1 De klacht

Klager stelt dat het onderzoek van beklaagde [een bepaalde negatieve indruk oproept rond de onderzochte uitingen]. Hij vindt de aan het onderzoek ten grondslag liggende argumentatie discutabel. Verder stelt hij dat inhoudelijke vragen niet worden beantwoord [...]. Ook stelt hij dat beklaagde een en ander met een onzinverhaal [...] heeft toegelicht.

4.2 Het verweer

Beklaagde vindt het onduidelijk welke argumentatie onzinnig is, maar hij gaat ervanuit dat het daarbij in ieder geval gaat om de criteria [die hij bij zijn analyse heeft gehanteerd]. Hij stelt dat hij open is geweest over die criteria, zowel in interviews als in de openbaar gemaakte code. Hij erkent dat klager een punt heeft dat het enige tijd heeft geduurd voordat het nieuwsbericht werd aangepast, maar dit kwam doordat hij zorgvuldig te werk wilde gaan en het druk had met tentamens. Verder geeft hij aan dat de vraag van klager over eventuele hiaten on het onderzoek lastig te beantwoorden is. Het kan zijn dat data missen, dat is volgens beklaagde een ongelukkig toeval, maar op zich is de steekproef [waarop de analyse is gebaseerd] robuust. Beklaagde stelt dat het onderzoek op grond van deze argumentatie niet discutabel genoemd kan worden, zoals klager doet.

Beklaagde geeft toe dat hij in [het door klager genoemde gesprek] preciezer had kunnen zijn, maar hij wijst erop dat men zich in gesprekken soms wat losser uitdrukt. Zijn [in het gesprek geuite stelling die door klager wordt bestreden] blijft volgens hem onverminderd waar.

Dat het onderzoek [een bepaalde negatieve indruk oproept rond de onderzochte uitingen] kan naar de mening van beklaagde geen reden voor het indienen van een klacht zijn. Hij wijst erop dat [de hoofdconclusie uit de analyse] door klager niet ter discussie wordt gesteld.

Desgevraagd heeft beklaagde dit verweer op 23 mei 2024 aangevuld. Hij stelt dat het onderzoek niet als wetenschappelijk paper is gepubliceerd, maar in de vorm van blog posts met een open dataset. Er was geen expliciete hypothese. [Het onderzoek draaide om de door hem verrichte analyse.] Ten aanzien van de onderzoeksopzet, de methodologie en de resultaten verwijst hij naar verschillende blogposts.

4.3 Reactie op verweer

Desgevraagd heeft klager op dit verweer op 3 juli 2024 gereageerd. Ten aanzien van de argumentatie stelt hij dat de uitleg van beklaagde laat zien dat zijn kaders zijn ingegeven door subjectieve en persoonlijke interpretaties en keuzes. Hij betitelt dit als willekeur.

Over de reactietijd kan klager kort zijn, omdat beklaagde volgens hem, nadat hij bij de commissie had geklaagd bij het College van Bestuur wel opeens tijd om meteen te reageren. Naar zijn mening had hij op zijn minst eerder kunnen laten weten dat het enige tijd zou duren. Klager benadrukt nogmaals dat

beklaagde een onzinverhaal heeft verteld en dat het bezijden de waarheid is als beklagde een [bepaalde conclusie trekt die voor een deel van het onderzoek geldt maar niet voor het hele onderzoek.]

Over de normen van de Nederlandse Gedragscode Wetenschappelijke Integriteit die naar zijn oordeel geschonden zijn, geeft klager aan dat hij dit ter beoordeling van de commissie laat, maar dat hij als voorbeelden noemt normen 16, 18, 20, 22, 35, 38, 39 en 53.

4.4 Beoordeling door de commissie

1. Allereerst moet de vraag beantwoord worden of het onderzoek van beklagde als wetenschappelijk onderzoek in de zin van art. 1.1, onder 1 van de Nederlandse gedragscode wetenschappelijke integriteit (NGWI) moet worden beschouwd. De commissie beantwoordt die vraag bevestigend. Weliswaar zijn de resultaten van het onderzoek niet gepubliceerd op een platform dat op het wetenschappelijk forum is gericht, maar dat is niet een strikt vereiste. Naar de inhoud is sprake van een onderzoeksvraag en worden de onderzoeksopzet, de gevolgde methode en de onderzoeksresultaten beschreven.

De NGWI is dus van toepassing.

2. Klager stelt dat het onderzoek van beklagde een [bepaalde negatieve indruk oproept rond de onderzochte uitingen]. De commissie vindt dat dit niet een kwestie van wetenschappelijke integriteit is. Dit zou anders zijn als het onderzoek met de vooropgezette bedoeling en met voorbijgaan aan eisen van wetenschappelijke kwaliteit was uitgevoerd om [bepaalde bronnen van de onderzochte uitingen] in een verkeerd daglicht te zetten. Dat is echter niet aangetoond.

3. De commissie constateert dat klager het niet eens is met de methode die beklagde heeft gevolgd en in het bijzonder het criterium dat hij heeft gehanteerd [bij de analyse]. Het gaat hierbij om een kwestie van wetenschappelijke kwaliteit, niet over wetenschappelijke integriteit. Dit zou anders zijn als beklagde een criterium had gehanteerd met de vooropgezette bedoeling om tot een bepaald door hem gewenst resultaat te komen. Dat is niet aangetoond.

4. Klager vindt verder dat beklagde in presentaties over het onderzoek een verkeerd beeld heeft geschetst van [de door hem onderzochte situaties]. De commissie merkt de presentaties van beklagde aan als populairwetenschappelijke uitingen, waarbij een wetenschapper een zekere mate van vrijheid heeft om de resultaten van het onderzoek voor een breed publiek toegankelijk te maken. Daarbij geldt wel dat aan de uitkomsten van het onderzoek geen geweld mag worden aangedaan. De commissie vindt dat beklagde dat niet heeft gedaan; hij heeft bepaalde keuzes gemaakt die op zijn onderzoek te baseren zijn.

5. De commissie vindt dat uit het feit dat [bepaalde informatie door een vergissing niet in de analyse was betrokken] niet het vermoeden kan worden ontleend dat in het onderzoek hiaten aanwezig zouden zijn. Voor beklagde bestaat dan ook geen verplichting om op verzoek van klager op zoek te gaan naar zulke hiaten.

6. Dat beklagde enige tijd heeft gewacht met het aanpassen van het VU-nieuwsbericht, is vanuit oogpunt van maatschappelijke zorgvuldigheid minder juist. Met wetenschappelijke integriteit heeft dit echter niet te maken.

7. Over de door klager genoemde normen van de NGWI merkt de commissie het volgende op, voortbouwend op wat hiervoor is gesteld.

a. Norm 16: Wees precies en accuraat bij de uitvoering van het onderzoek.

Naar de mening van de commissie is beklagde voldoende precies en accuraat te werk gegaan.

b. Norm 18: Vermijd dat de keuze van de onderzoeksmethode, de data-analyse, de beoordeling van de resultaten en de weging van mogelijke verklaringen worden bepaald door buiten-wetenschappelijke belangen, argumenten of voorkeuren (bijvoorbeeld commerciële of politieke).

Volgens de commissie is niet aangetoond dat het onderzoek door buiten-wetenschappelijke belangen, argumenten of voorkeuren is bepaald.

c. Norm 20: Doe recht aan alle verkregen onderzoeksresultaten.

De commissie ziet niet in aan welke onderzoeksresultaten geen of onvoldoende recht is gedaan.

d. Norm 22: Zorg dat bronnen controleerbaar zijn.

Volgens de commissie is er geen sprake van oncontroleerbare bronnen.

e. Norm 35: Wees transparant over de gevolgde methode en werkwijze, en leg deze waar relevant vast in onderzoeksprotocollen, logboeken, lab journals of verslagen. De wetenschappelijke argumentatie moet helder zijn en de stappen in het onderzoeksproces moeten controleerbaar zijn. Doorgaans zal dit betekenen dat het onderzoek voldoende gedetailleerd moet zijn beschreven om de dataverzameling te kunnen repliceren en de data-analyse te kunnen herhalen.

De commissie vindt dat beklaagde voldoende transparant te werk is gegaan.

f. Norm 38: Wees expliciet over onzekerheden en contra-indicaties en trek geen ongefundeerde conclusies.

Beklaagde heeft deze norm volgens de commissie niet geschonden.

g. Norm 39: Wees expliciet over serieuze alternatieve inzichten die relevant kunnen zijn voor de interpretatie van de data en de onderzoeksresultaten.

Naar de mening van de commissie bestaan er binnen de reikwijdte van het onderzoek geen alternatieve inzichten.

h. Norm 53: Wees eerlijk in publieke communicatie en helder over de beperkingen van het onderzoek en van de eigen expertise. Communiceer pas over onderzoeksresultaten aan het algemene publiek als er voldoende zekerheid over de resultaten bestaat.

De commissie verwijst naar onderdeel 4 van de beoordeling.

5. Conclusie

De klacht is ongegrond.

3. Aanvankelijk oordeel College van Bestuur

Het College van Bestuur besluit op 19 november 2024:

Het College van Bestuur, overwegende het advies van de Commissie Wetenschappelijke Integriteit d.d. 25 oktober 2024, besluit de klacht wegens vermeende schendingen van de wetenschappelijke integriteit van [klager] tegen [beklaagde] ongegrond te verklaren.

4. LOWI

Op deze zaak is geen LOWI-advies aangevraagd.

5 Definitief oordeel College van Bestuur

Het oordeel van het College van Bestuur werd definitief op 31 december 2024.